

COLLEGEREEKS JEUGDZORG 2025-2026

Op weg naar doorbraken in de jeugdzorg

In deze collegereeks willen we een bijdrage leveren aan een systeemverandering binnen de jeugdzorg. In vijf colleges met inspirerende sprekers uit het werkveld, ervaringsdeskundigen en deelnemers, proberen we uit te vinden wat kleine en grote doorbraken zijn die écht werken.

Al langere tijd bevindt de jeugdzorg zich in zwaar weer. Documentaires over Alicia en Jason veroorzaakten schokgolven onder jeugdhulpverleners en andere betrokkenen in het sociaal domein. Het moet anders, vond iedereen.

Sinds de jeugdzorg in 2015 werd overgeheveld naar de gemeenten ontvangen steeds meer kinderen een vorm van jeugdhulp. Inmiddels gaat het om 1 op de 6 kinderen. Wachtlijsten worden alleen maar langer. Vooral kinderen met complexe problemen moeten lang wachten omdat er te weinig geld en specialistische hulp beschikbaar is, terwijl zij dat misschien wel het hardst nodig hebben. Zeggen dat hulp aan jongeren soms misschien niet nodig is leidt tot grote weerstand. Want de problemen die ouders, kinderen en jongeren, maar ook hulpverleners ervaren zijn echt.

Wat kunnen we dan wel?

Veel publicaties die de laatste jaren verschenen, dragen suggesties voor verbetering aan, maar het blijkt heel moeilijk om een echt nieuwe richting in te slaan.

Sharon Stellaard timmert al geruime tijd aan de weg met haar analyse dat beleid gericht op verbetering van het jeugdzorgsysteem alleen maar leidt tot nieuwe onwerkzame oplossingen.

Het systeem is zo ingericht dat het zichzelf in stand houdt. En dus moet het fundamenteel anders. Maar hoe doe je dat?

Voor wie

Bestuurders, beleidsmakers en uitvoerende werkers/ professionals bij gemeenten en jeugdhulpverleningsinstellingen. We nodigen met nadruk mensen uit om met ons mee te denken die aan de knoppen zitten en sturing kunnen geven aan die doorbraken.

Praktische zaken

Data en tijden: Dinsdagavond 14 oktober, 4 november, 25 november, 16 december 2025 en 13 januari 2026, steeds van 19.30- 21.00/21.30

Locatie: UvA Roeterseiland, Amsterdam

Prijs: € 300 voor leden van de Kring Andragologie en € 325 voor niet-leden

Inschrijven voor deze reeks kan via onze website www.andragologie.org. Onderaan de webpagina vindt u een inschrijvingsbutton waar u uw gegevens kunt invullen en direct kunt betalen. U ontvangt daarna automatisch een bevestigingsmail van uw betaling en definitieve inschrijving.

De collegereeks vormt 1 geheel. Inschrijven kan alleen voor de gehele reeks.

Mocht u onverhoopt verhinderd zijn dan kunt u uw betaling tot 14 dagen voor de start terugontvangen (als u een bericht stuurt naar andragologie@uva.nl). Daarna is restitutie niet mogelijk.

De bijeenkomsten zijn interactief. We nodigen deelnemers met nadruk uit om kritisch te zijn, mee te praten, hardop te denken en vragen te stellen.

Programma

College 1 op 14 oktober - Terugkerende patronen

Inleider Sharon Stellaard is spreker onderzoeker en auteur over terugkerende patronen in onderwijs- en jeugdhulpbeleid. In de twee jaar na haar promotieonderzoek – waarvan ze tijdens haar bijdrage kort de vraag, opzet en kernbevindingen toelicht – gaf ze hierover lezingen en sprak ze hier met talloze bestuurders, beleidsmakers en betrokkenen over. Wat haar opviel: niet alleen het beleid herhaalt zich, ook de reacties op haar onderzoeksbevindingen – vermijding, uitstel, afleiding, en vooral rationeel klinkende redeneringen waarom het niet anders zou kunnen. Ze nam die reacties niet als vanzelfsprekend, maar onderzocht ze grondig. Waar leiden deze redeneringen werkelijk toe? Vaak tot absurde conclusies – en precies dat maakt zichtbaar wat we liever niet willen zien. Tijdens haar periode als Scientist in Residence bij de gemeente Amsterdam heeft ze daarom veel concreet materiaal ontwikkeld om deze patronen tastbaar te maken. Een deel daarvan neemt ze mee: we gaan er interactief mee aan de slag.

College 2 op 4 november - Normaliseren

Inleiders Dorien Graas en Bas Rodijk: **Jeugdhulp: een normaal perspectief?**

In dit college nemen Dorien Graas (lector Jeugd, Hogeschool Windesheim) en Bas Rodijk (onderzoeker en ervaringsdeskundige) je mee in een ander perspectief op jeugdhulp.

In de afgelopen decennia is het steeds gewoner geworden om hulp te zoeken wanneer het even niet lukt. Op zichzelf is dat geen probleem—hulp vragen mag en moet kunnen. Maar het antwoord dat we als samenleving geven, verdient heroverweging. Want dat inmiddels 1 op de 7 kinderen gebruik maakt van jeugdhulp, is geen normale situatie. Dus hoe kunnen we anders kijken naar en omgaan met zogenoemd “lastig gedrag”? Wat gebeurt er als we ruimte maken voor menselijkheid in plaats van standaardoplossingen?

Bereid je voor op een interactieve les waarin we niet alleen luisteren, maar actief aan de slag gaan. We debatteren, reflecteren en ervaren samen wat ons handelen betekent voor het leven van een ander.

College 3 op 25 november – Complexe zorg

Inleider 1 Peer van der Helm : **De complexe jeugdzorg loopt vast**

In dit college presenteert Peer van der Helm, onderzoeker en Em. hoogleraar onderwijs en zorg, de resultaten van recent onderzoek (juni 2025). Dit onderzoek in opdracht van de gemeente Rotterdam vond plaats onder 22 jongeren met complexe problematiek waar ondanks miljoenen aan jeugdhulp in het verleden er weinig schot in hun leven zit. Vaak is er sprake van ernstig trauma en negatieve jeugdervaringen en van heftige problematiek. Veel behandelingen lijken te hebben gefaald. Ze zijn van instelling naar instelling versleept, soms is verschrikkelijk veel dwang gebruikt. Deze jongeren gaan al lang niet meer naar school, hebben vaak geen dagbesteding of stage.

En dan weten we soms niet meer wat te doen. Als ze 18 worden stopt de hulp. Sommige jongeren verdwijnen in schimmige netwerken van drugshandel, oplichting en prostitutie. Kortom: in complexe casussen loopt de jeugdhulp vast en het ziet er niet naar uit dat in het huidige systeem die vanzelf weer loskomt. Wat is nodig voor deze jongeren (en hun ouders). En wat is er nodig om het systeem voor hun enigszins werkend te krijgen zodat ze weer mee kunnen doen in de samenleving?

Inleider 2 Marjolein Duin en Nienke van de Hoef: **Jeugdzorg radicaal anders georganiseerd**

In deze inleiding nemen de sprekers u mee in de lessen uit de praktijk van de jeugdzorgtransformatie: wat werkt wél als we uithuisplaatsingen echt willen voorkomen? Aan de hand van concrete voorbeelden, cijfers en verhalen laten zij zien hoe te komen van specialistische jeugdzorg naar gezinsbrede zorg. Een pleidooi voor lef, leiderschap én een ander verhaal over wat goede zorg is.

College 4 op 16 december – Jeugdzorg anders organiseren

Inleider 1 Maaïke van der Aar: **Flip the system**

FNV stuurt aan op rigoureuze keuzes en wezenlijke wijzigingen in de organisatie van de jeugdzorg: er is een nieuwe bestuursfilosofie nodig, die streeft naar een gemeenschappelijke visie op wat jeugdzorg in zijn beste vorm kan betekenen voor ouders, opvoeders, kinderen en jongeren. Met de praktijk van de cliënt en de professional als basis.

We moeten systematisch van beneden naar boven bekijken wat 'beneden' nodig is en door wie en op welke schaal dat het best gerealiseerd kan worden. Deze 'flip the system' filosofie gaat ervan uit dat degenen die de verantwoordelijkheid dagelijks nemen, ook het recht moeten hebben aan te geven wat zij daarvoor nodig hebben. Dit vraagt om de zeggenschap van ouders, opvoeders, kinderen en jongeren zelf.

Daarvoor hebben zij erkenning, steun, ruimte, vrijheid, tijd en keuzemogelijkheden nodig. Het vraagt in de jeugdzorg ook om bevoegdheid van ervaringsdeskundigen en professionals. En de vraag welke soort collectieve voorzieningen hen het beste kunnen ondersteunen en wie dat hoe het beste kan organiseren.

Inleider 2 Ingrid Rebel: **Het herwinnen van zeggenschap**

In 2012 kwam Ingrid op onverwachte wijze in aanraking met de jeugdzorg via Stichting Het Dagelijks Bestaan, een kleinschalige woon-, leer- en ervaringsplek voor jongeren op weg naar zelfstandigheid. Tien jaar lang leidde zij deze stichting als directeur, waarin ze met hart en ziel werkte aan het verbeteren van het leven van jongeren. In 2021 nam Ingrid haar missie verder door coördinator te worden van de beweging Radicale Vernieuwing Jeugdzorg, ondersteund door het LOC-netwerk – een krachtig netwerk van betrokken ervaringsdeskundigen en professionals uit zorg en welzijn. Centraal in deze beweging staat het herwinnen van zeggenschap voor mensen over hun eigen leven, een kernwaarde die Ingrid met volle overtuiging uitdraagt. Bereid je voor op een boeiende reis door jeugdzorgland; een zoektocht naar een mensgericht en rechtvaardig zorgsysteem.

College 5 op 13 januari 2026 - Naar een wenkend toekomstperspectief

Inleider: Rienk Janssens (VNG). Aan het eind van deze collegereeks kijken we wat de getrokken lessen uit het verleden en heden kunnen betekenen voor de toekomst. Wat is er nodig in samenleving en in de aansturing door gemeenten en rijk om de jeugdhulp anders en evenwichtig vorm te geven? Wat vraagt dit van zowel mensen als van het systeem van wet- en regelgeving, organisatie, financiering en toezicht?

Over de reeks

De opbouw

De reeks van vijf colleges heeft een opbouw. Elke bijeenkomst begint met een of twee inleidingen. Het tweede deel van de bijeenkomst heeft een interactief karakter. Aan de hand van de inleiding gaan we met elkaar in gesprek over wat concrete aangrijpingspunten voor fundamentele verandering binnen de jeugdzorg zouden kunnen zijn. We nemen deze punten mee naar het volgende college zodat we aan het eind van de reeks een samenhangend handelingsperspectief kunnen vormen. Hiermee kunt u als deelnemer binnen de context van uw eigen werk praktisch aan de slag.

Vanwege de opbouw van de reeks is het alleen mogelijk om voor de hele reeks in te schrijven. We stellen het op prijs wanneer deelnemers zoveel mogelijk bijeenkomsten ook daadwerkelijk aanwezig kunnen zijn. Na de reeks bieden we deelnemers die dit willen de mogelijkheid om nog twee keer bij elkaar te komen om de beoogde doorbraken gezamenlijk verder vorm te geven en te volgen. Vanwege het veranderkundige karakter van de reeks nodigen we expliciet mensen uit die niet alleen in de eigen werkzaamheden maar ook binnen zijn of haar organisatie sturing kunnen geven aan het bereiken van doorbraken.

Bewijs van deelname

Deelnemers die alle bijeenkomsten hebben bijgewoond ontvangen na afloop van de reeks een bewijs van deelname.

Over de inleiders

Sharon Stellaard (1982) promoveerde in 2023 aan de Vrije Universiteit Amsterdam op haar onderzoek Boemerangbeleid naar de bestuurlijke effecten van een halve eeuw hervormingsbeleid op het terrein van passend onderwijs en jeugdzorg.

Ze deed dit onderzoek vanuit de afdeling Political Science and Public Administration, na een loopbaan van twintig jaar in de jeugdhulpverlening. Het kreeg brede aandacht: landelijke media berichtten erover, het werd verdiept in podcasts en documentaires, en het vond zijn weg naar politieke debatten. In 2025 werd het proefschrift academisch erkend met de dissertatieprijs van de Faculteit der Sociale Wetenschappen. Tegenwoordig werkt zij als spreker, onderzoeker en auteur, en zet zij haar onderzoek voort als Scientist in Residence bij de gemeente Amsterdam.

Dorien Graas is sinds 2016 lector Jeugd bij Hogeschool Windesheim. Ze doet wetenschappelijk onderzoek met impact in praktijk en beleid en voor de (Hbo)-opleidingen. Dat doet ze samen met onderzoekers, docenten, promovendi en

professionals uit het werkveld. De onderzoekslijnen in haar lectoraat gaan over brede maatschappelijke opvoedvraagstukken als normaliseren en ontzorgen in opvoeden en opgroeien; het versterken van de sociaalpedagogische basis; de pedagogische relatie van professionals in onderwijs, jeugdgezondheidszorg en jeugdzorg.

Dorien heeft geschiedenis gestudeerd aan de VU Amsterdam en is gepromoveerd op ontwikkelingen in het speciaal onderwijs. Ze heeft als senior-adviseur gewerkt voor de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (nu: Raad voor de Volksgezondheid en Samenleving) en schreef het advies "Ontzorgen en Normaliseren" dat als onderliggende visie is overgenomen in de huidige jeugdwet.

Bas Rodijk (34) is onderzoeker bij het lectoraat Jeugd van hogeschool Windesheim en projectleider bij Stichting Kinderperspectief. Vanuit zijn ervaringskennis – hij ontving zelf 17 jaar jeugdhulp – en zijn professionele achtergrond brengt hij

menselijkheid en diepgang in zijn werk. Bas gelooft dat hulp pas echt werkt wanneer we niet alleen vanuit een professionele bril kijken, maar vooral als mens aanwezig zijn. Hij is expert in jongerenparticipatie binnen praktijkgericht onderzoek en ontwikkelt innovatieve producten die het perspectief van zowel jongeren als jeugdhulpverleners verruimen.

Peer van der Helm studeerde psychologie aan de UvA en werkte als onderzoeker en lector aan de Hogeschool Leiden op het gebied van jeugdzorg voor 'kinderen die het niet getroffen hebben' in onze samenleving. Dat betrof

vaak kinderen en jongvolwassenen die in residentiële vormen van zorg vastliepen. Hij bestudeerde manieren om die zorg te verbeteren en vooral minder dwang te gebruiken. Peer promoveerde in 2011 op het leefklimaat voor deze jongeren en jongvolwassenen. Daarnaast werkte hij als hoogleraar onderwijs en zorg aan de UvA met veel promovenda op dit gebied samen.

Onderzoek, onderwijs en praktijk gaan niet zonder elkaar, daarom werkt hij na zijn emeritaat bij de UvA nog steeds in de praktijk als adviseur samen met instellingen, maar adviseert ook in concrete gevallen gemeenten, instellingen jongeren, jongvolwassenen en ouders daar waar de zorg dreigt vast te lopen. Hij is nog altijd op zoek naar manieren om de zorg beter en humaner te maken en de stem van jongeren en hun ouders daadwerkelijk hoorbaar te maken.

Nienke van de Hoef is strategisch aanjager van verandering met ruime ervaring in het publieke domein, in het bijzonder op het snijvlak van jeugdbeleid, maatschappelijke verandering en bestuurlijke samenwerking. Ze speelde een sleutelrol in de

Versnellingsaanpak in Flevoland en Twente, gericht op het terugdringen van uithuisplaatsingen. Vanuit haar visie op mensgerichte en praktische transformatie helpt ze gemeenten, instellingen en partners om samen te werken aan duurzame oplossingen.

Ingrid Rebel heeft een staat van dienst als (interim) manager en bestuurder, vooral op het gebied van wonen, woningcorporaties en jeugdzorg. Als analytisch organisatiecoach begeleidt Rebel mensen en bedrijven bij het verkrijgen van inzicht terugkerende storende patronen.

Marjolein Duin zet door. Waar anderen geen oplossing meer zien, ziet Marjolein altijd ruimte en kansen. Als er een mogelijkheid is dat een kind thuis kan blijven of naar huis kan, dan gaat Marjolein ervoor. Marjolein was aanvoerder van het Versnellingsteam, waarbij

aanvoerder van het Versnellingsteam, waarbij zij niet alleen perspectief aan gezinnen bood, maar aan het hele veld. Op bestuurlijk- en management niveau realiseert ze verandering door te zeggen waar het op staat. Haar jarenlange ervaring als professional en manager in de publieke gezondheidszorg zorgt voor een no-nonsens blik en echte versnelling.

Rienk Janssens is historicus en sociaal strateeg bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Daarvoor was hij werkzaam als afdelingshoofd bij het ministerie van VWS en als algemeen secretaris van de Raad voor Maatschappelijke

Ontwikkeling in 2014 opgegaan in de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving). Bij de VNG is hij onder andere betrokken bij de Hervormingsagenda Jeugd, alsook bij diverse thema's als bestaanszekerheid, kansengelijkheid, gezond leven en goed lokaal bestuur.

Maaike van der Aar heeft 30 jaar ervaring in en om de jeugdzorg. Ze is Landelijk bestuurder FNV Jeugdzorg, voorzitter Arbeidsmarktplatform Jeugdzorg Werkt, plaatsvervangend lid SER 'cie Sociale Zekerheden Gezondheidszorgen en lid SER-commissie Jeugdzorg.

Ze is eerste onderhandelaar cao Jeugdzorg en mede- Initiatiefnemer denktank en advies 'de Jeugdsprong' (samen met St. Beroepseer en onder voorzitterschap van Steven de Waal).

De Kring Andragologie (verbonden aan de UvA) richt zich op sociaal veranderen in de breedte op basis van haar wetenschappelijke achtergrond. De andragologische benadering van veranderen kenmerkt

zich door: handelingsgerichtheid op mens en praktijk, waardegedrevenheid, en permanente multidisciplinaire kennisontwikkeling tussen praktijk en theorie.